

La necessària presència dels municipis en l'activitat parlamentària

Manuel Bustos

President de la Federació de Municipis de Catalunya

1. INTRODUCCIÓ. 2. POC PRESENTS EN EL PARLAMENT. 3. NOVA ETAPA. 4. EL CONSELL DE GOVERNS LOCALS, UN ÒRGAN CLAU.

1. Introducció

Les institucions catalanes vivim un moment històric, marcat pel futur desplegament del nou Estatut, per la nova Llei de l'Administració local i per l'elaboració de la Llei d'hisendes locals. Aquesta important renovació de determinades lleis bàsiques ens porta al que podríem anomenar una segona construcció del model de relació entre les entitats locals, la Generalitat de Catalunya i l'Estat.

Les reformes legals successives que estem vivint, i les que s'han de fer a Catalunya en un futur immediat, tenen com a denominador comú la presència creixent dels municipis en l'organització de l'estructura institucional del país, el que els experts en dret públic denominen "interiorització del règim local en l'àmbit institucional i competencial autonòmic".

La transcendència d'aquest canvi fa que a la Federació de Municipis de Catalunya creiem que ara comença una nova manera d'entendre les relacions entre l'Estat autonòmic i el govern local, que hauran d'estar marcades per la col·laboració institucional. De fet, el nou model institucional que estableix l'Estatut d'autonomia és clar i contundent, com queda reflectit en l'article 2:

"Article 2

La Generalitat

1. La Generalitat és el sistema institucional en què s'organitza políticament l'autogovern de Catalunya.
2. La Generalitat és integrada pel Parlament, la Presidència de la Generalitat, el Govern i les altres institucions que estableix el capítol V del títol II.
3. Els municipis, les vegueries, les comarques i els altres ens locals que les lleis determinin integren també el sistema institucional de la Generalitat, com a ens en els quals aquesta s'organitza territorialment, sens perjudici de llur autonomia."

Manuel Bustos

És alcalde de Sabadell des de 1999 i president de la Federació de Municipis de Catalunya des de 2004. També és diputat adjunt a la presidència de la Diputació de Barcelona.

Entre 1995 i 2003 va ser diputat al Parlament de Catalunya, on va tenir diverses responsabilitats, com la vicepresidència de la Comissió del Síndic de Greuges.

Tal com ho entenem des del punt de vista municipalista, aquest nou model posa fi a la dinàmica de contraposar l'autonomia de les comunitats autònomes i l'autonomia local. En la nova situació, la Generalitat és la primera implicada en la garantia de l'autonomia local. Aquest és el punt de partida que marca el salt qualitatiu en el nou Estatut d'autonomia de Catalunya. En definitiva, es pretén trencar amb el model de règim local fins ara vigent, en què la garantia d'autonomia local semblava reservada a l'Estat, per les seves competències bàsiques en matèria de règim local.

Però no hem arribat a aquest escenari institucional per casualitat. El que està fent el nou model de distribució territorial gràcies a l'Estatut és apropar-se a la realitat que es viu als nostres pobles, viles i ciutats. A la realitat que perceben els nostres ciutadans i ciutadanes: que la institució més propera que tenen és el seu municipi. El lloc on s'adrecen per primera vegada els veïns quan volen relacionar-se, per qualsevol motiu, amb l'Administració pública és el seu ajuntament. I és a l'ajuntament on primer demanen ajut i respostes i on mostren les seves queixes o preocupacions.

Ara, l'Estatut integra els ajuntaments dins el sistema institucional de la Generalitat, igual que hi són presents el Govern, el Parlament i les altres institucions.

És en aquest pla d'igualtat que crec que hem de poder participar, amb el rol polític que ens correspon com a representants locals, en les diverses institucions de la Generalitat. També en el Parlament.

2. Poc presents en el Parlament

Per a l'FMC, la defensa de l'autonomia local passa per posar a disposició de les entitats municipalistes mecanismes que facin possible la nostra participació activa en els procedi-

ments decisoris de la Generalitat en un sentit ampli, com a sistema institucional, la qual cosa comprèn tot un seguit d'institucions, entre les que hi ha el Parlament de Catalunya.

Fins a l'aprovació del nou Reglament del Parlament, el 22 de desembre de 2005, la participació dels municipis en la vida parlamentària no preveia un tractament específic que reconegués la seva condició com a Administració pública. Els ajuntaments eren considerats formalment igual que qualsevol altra organització.

És evident que per als que treballem dia a dia en contacte amb els ciutadans ens semblava poc adequat no tenir un canal de contacte institucional amb el Parlament. Considerem que la proximitat que ens dóna el coneixement diari del que passa als nostres pobles, viles i ciutats ens permet prendre el pols a les preocupacions i als neguits de la ciutadania des d'una perspectiva que no té cap altra institució catalana.

Cal dir també que aquesta falta de comunicació formal s'ha vist complementada per la comunicació directa que comporta el fet que molts diputats o diputades siguin, alhora, parlamentaris. D'aquesta manera els municipis han pogut fer arribar el seu parer sobre qüestions transcendents de la política catalana.

La mateixa situació ens hem trobat a la Federació de Municipis. La falta d'un canal propi de connexió amb el Parlament ha fet que les intervencions de representants de l'FMC en la cambra hagin estat esporàdiques i que, de cap manera, no es puguin considerar un fet habitual. Una altra cosa és que el contacte personal dels membres de l'FMC amb parlamentaris –o el doble caràcter de representant de l'FMC i diputat o diputada d'alguns dels nostres alcaldes– hagi facilitat enormement la tasca d'intercanvi d'opinions entre el món local i el parlamentari.

El nou Reglament de Parlament reconeix la participació dels municipis en la vida parlamentària

3. Nova etapa

Ara, s'obre una perspectiva diferent marcada, d'una banda, pel nou Reglament del Parlament i, de l'altra, pel que estableix l'Estatut. El Reglament de 2005 va obrir dues vies importants d'intervenció i de participació del món local en el Parlament. Primer, la possibilitat que els municipis puguem plantejar iniciatives legislatives, ja que en el Reglament anterior la iniciativa procedent del món local només la tenien les demarcacions supramunicipals. En segon lloc, la possibilitat de compareixença de les entitats municipalistes en el Parlament, de manera que es reforça la posició institucional de l'associacionisme municipal.

A més a més, la posició institucional de les entitats locals que dissenya el nou Estatut es tradueix en l'establiment de noves vies de relacions amb el Parlament, la qual cosa permetrà incorporar la visió municipal en la tramitació parlamentària.

El nou Reglament del Parlament va obrir dues vies importants d'intervenció i participació del món local en el Parlament: possibilita als municipis plantejar iniciatives legislatives i permet la compareixença de les entitats municipalistes en el Parlament.

Foto: Departament de Governació i Administracions Públiques.

Aquesta porta oberta a la participació posa les bases per fer real el que disposa l'Estatut: que els municipis s'integrin en el sistema institucional i que puguem desenvolupar mecanismes de cooperació i participació.

En aquest sentit, són moltes les garanties recollides en el nou marc de relació: competències locals garantides estatutàriament gràcies al seu rang de llei orgànica; la previsió d'una nova institució estatutària, el Consell de Governos Locals, que esdevindrà una seu permanent i estable que garantirà un àmbit propi d'expressió de la voluntat local durant els processos d'elaboració de normes en tots aquells assumptes que afectin el món local de manera especial; el principi de suficiència financera; les noves vies d'intervenció i de participació en el Parlament de Catalunya; la defensa de l'autonomia local pel Consell de Garanties Estatutàries; els possibles acords entre el Síndic de Greuges i els defensors locals de la ciutadania, o la reserva d'ordenança local en matèria d'organització i funcionament.

4. El Consell de Governos Locals, un òrgan clau

Dins d'aquest nou context institucional, un instrument clau serà el Consell de Governos Locals, com a institució d'interlocució del món local amb el Parlament i el Govern. Aquest tipus d'institució comporta un salt significatiu respecte a la situació existent, en què la Comissió de Govern local queda circumscrita a les relacions amb el Govern de la Generalitat. Es tracta d'un òrgan de participació, de representació.

Com han assenyalat els experts en aquesta matèria, la seva transcendència es troba en el fet que aquesta institució pot contribuir a resoldre un dèficit crònic de l'autono-

mia local. I és que només una intervenció directa de les entitats mateixes en la delimitació del seu propi àmbit d'actuació –de manera similar a la forma com les comunitats autònomes ho podrien fer en un senat, realment autonòmic– juntament amb la fixació estatutària del contingut competencial dels ens locals pot equilibrar la balança a favor dels municipis.

El Consell de Governos Locals serà una seu permanent i estable que garantirà un àmbit propi d'expressió de la voluntat local durant els processos d'elaboració de normes que afectin els municipis. D'aquesta manera, el Consell de Governos Locals assumeix una funció previsor o de control que té per objecte advertir, amb caràcter previ a l'aprovació definitiva de les normes, de les possibles vulneracions a l'autonomia local i, així, evitar que s'impugnin posteriorment davant el Tribunal Constitucional.

El Consell serà clau per al desenvolupament d'un nou context institucional

Per a l'FMC el Consell de Governos Locals és una peça clau per al desenvolupament immediat d'un nou context institucional de pluralisme polític territorial. Per això la nostra entitat ha elaborat diverses resolucions per demanar la constitució, al més aviat possible, d'aquest Consell. Així ho vam reclamar a la XVII Assemblea General de l'FMC, el 3 de març de 2006, i ho hem reiterat en els consells nacionals de juliol i novembre passats.

El Consell de Governos Locals també podrà ser l'òrgan per mitjà del qual les administracions locals podran prendre part en el procés de desenvolupament estatutari que el Parlament de Catalunya dugui a terme amb el Govern central en tot allò que preveu el nou text.

Però més enllà de la constitució del Consell de Governos Locals, els municipis volem una participació efectiva en el desenvolupament de l'Estatut. Els governs locals som una part fonamental de l'estructura del desenvolupament i de la presa de decisions a Catalunya, com ho demostra la història dels vint-i-set anys de democràcia local. En els ajuntaments s'ha treballat per la millora de la qualitat de vida de la ciutadania, un fet que s'ha plasmat en un desenvolupament evident dels pobles i les ciutats catalanes.

Fruit d'aquesta història, els municipis volem un desplegament del nou Estatut que permeti fer realitat un nucli de competències pròpies, com reconeix l'article 84. Són matèries que van des de l'ordenació del territori fins a l'habitatge públic en sòl municipal i que inclouen des dels serveis bàsics comunitaris fins a l'educació infantil, el transport urbà, la promoció de l'ocupació i la protecció del medi, entre moltes altres qüestions.

I el primer pas per posar fil a l'agulla volem que sigui l'aprovació de la llei que ha de permetre la creació del Consell de Governos Locals. D'aquesta manera, podrem fer realitat l'acció conjunta de totes les administracions en les polítiques públiques per a la millora de la qualitat de vida dels ciutadans i ciutadanes de Catalunya.